

Gaston
Leroux

Fantom opery

Fantom opery

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Jiří Žák c/o Dilia

Cover © Adéla Korbelářová, 2025

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2025

ISBN 978-80-277-5950-7 (pdf)

Gaston
Leroux

Fantom opery

přeložil Jiří Žák

$\frac{1}{4}$
00

*Mému staršímu bratru Noovi, který, aniž něco
o fantomovi věděl, podobal se Erikovi, Andělu hudby.
S láskou Gaston Leroux.*

PŘEDMLUVA,

**V NÍŽ AUTOR TOHOTO MIMOŘÁDNÉHO DÍLA VYPRÁVÍ,
JAK DOSPĚL K JISTOTĚ, ŽE FANTOM OPERY
OPRAVDU EXISTOVAL**

Fantom Opery existoval. Vůbec to nebyla, jak všichni dlouho věřili, jen inspirace umělců, pověra ředitelů a směšný výtvar vzrušených mozků slečen z baletního sboru, jejich matek, šatnářek a vrátné.

Ano, existoval, byl to člověk z masa a kostí, ačkoliv vypadal jako skutečný fantom, to znamená jako stín.

Od počátku mého bádání v archivech Národní hudební akademie mě zarážela překvapující shoda atributů prisuzovaných fantomovi v souvislosti s jedním z nejtajemnějších a nejfantastičtějších dramat. Brzy jsem došel k myšlence, že jedno by se dalo racionálně vysvětlit druhým. Všechny události se odehrály před necelými třiceti lety a nebylo by tedy nijak složité najít ještě dnes přímo v baletním souboru úctyhodné starce, jejichž slova by nikdo nemohl zpochybnit. Určitě by si vzpomněli, jako kdyby se to odehrálo včera, na tajemné a tragické okolnosti provázející únos Christiny Daaéové, zmizení vikomta de Chagny a smrt jeho staršího bratra Philippa, jehož tělo bylo nalezeno na břehu jezera, jež se rozprostírá v podzemí

Opery, ve směru ke Scribeho ulici. Ale žádného z těchto svědků do dnešních dnů nikdy nenapadlo spojovat tyto strašlivé události s legendární postavou fantoma Opery.

Pravda jen velmi pomalu pronikala do mého vědomí, ovlivněného pátráním, které každou chvíli naráželo na události, jež na první pohled vypadaly, jako by je způsobily nějaké nadpřirozené bytosti. Když jsem se pustil po stopě něčeho, co nevedlo k žádnému cíli, často jsem byl v pokušení té úmorné dřiny nechat. Nakonec jsem ovšem našel důkaz, že jsem se ve svých předtuchách nemýlil, a za své úsilí jsem byl odměněn onoho dne, kdy jsem získal jistotu, že fantom Opery byl víc než stín.

Ten den jsem strávil dlouhé hodiny nad Paměťmi ředitele, což je jednoduché dílko napsané příliš skeptickým Moncharminem, který během svého působení v Opeře vůbec nepochopil záhadné fantomovo jednání a jenž se mu neustále vysmíval, dokud se ovšem sám nestal obětí podivné finanční operace, k níž došlo v případě „magické obálky“.

Když jsem celý zoufalý odcházel z knihovny, potkal jsem roztomilého správce, který se na odpočívadle bavil s milým čilým dědouškem, jemuž mě s radostí představil. Správce byl informován o mém bádání a věděl, jak se netrpělivě a marně snažím najít vyšetřujícího soudce pana Faura, jenž se zabýval slavným Chagnyho případem a který už dávno odešel do důchodu. Nikdo nevěděl, co se s ním stalo, je-li naživu, či zda už zemřel. A najednou, po patnácti letech strávených v Kanadě, ho první kroky v Paříži vedly k sekretáři Opery, aby si koupil předplatné. Ten dědoušek byl sám pan Faure.

Strávili jsme spolu velkou část večera a on mi vyprávěl celou Chagnyho aféru tak, jak si ji kdysi vyložil. Kvůli nedostatku důkazů musel případ uzavřít konstatováním, že vikomt po smrti staršího bratra, k níž došlo nešťastnou náhodou, zešílel.

Faure však zůstal přesvědčen, že mezi oběma bratry došlo k nějakému sporu kvůli Christině Daaéové. Nedokázal mi ale říct, co se s vikomtem a s Christinou stalo. Když jsem mu vyprávěl o fantomovi, samozřejmě se tomu smál. Také on věděl o neobvyklých událostech, které zdánlivě svědčily o existenci nějaké výjimečné bytosti, jež si za své obydlí zvolila nejtajemnější kouty Opery, a znal historii „obálky“, ale nespátroval v tom nic, co by mohlo souviset s vyšetřováním Chagnyho případu. Přesto však vyslechl svědka, který tvrdil, že fantoma potkal. Tím svědkem nebyl nikdo jiný než muž, kterého Pařížané nazývali Peršan a jehož znali všichni předplatitelé z Opery. Soudce ho ovšem považoval za blázna.

Určitě si umíte představit, jak moc mě tahle historka o Peršanovi zaujala. Doufal jsem, že budu-li mít ještě čas, tohoto vzácného a originálního svědka najdu. Štěstěna mě nepouštěla. Objevil jsem ho v jeho malém bytě v ulici Rivoli, z něhož už dlouho nevycházel a v němž také pět měsíců po mé návštěvě zemřel.

Zpočátku jsem k němu přistupoval s velkou nedůvěrou. Ale když mi Peršan s upřímností dítěte vyprávěl všechno, co o fantomovi věděl, a když mi předložil důkazy, založené především na podivné korespondenci Christiny Daaéové – korespondenci, která rázem vnesla světlo do jejího strašlivého osudu –, přestal jsem pochybovat! Ne! Ne! Fantom nebyl mýtus!

Vím dobře, že mi každý čtenář může namítnout, že tahle korespondence možná vůbec není autentická a že ji vyrobil člověk, jehož fantazii živily ty nejkouzelnější pohádky, ale já jsem naštěstí našel její rukopis i jinde než jen v tom slavném balíčku dopisů. Srovnání obou zaplašilo všechny mé pochybnosti.

Ověřil jsem si také všechna fakta o Peršanovi a zjistil jsem, že se jednalo o naprosto čestného muže, neschopného vymyslet nějakou lež s cílem oklamat soud.

Totéž ostatně potvrzují i další velké osobnosti a rodinní přátelé, kteří měli co do činění s Chagnyho aférou, jimž jsem všechny své dokumenty předložil a objasnil všechny své dedukce. Dostalo se mi od nich velkého povzbuzení. Na toto téma si tu dovoluji reprodukovat několik řádků, které mi poslal generál D.:

Pane,
nechtěl bych na vás příliš naléhat, abyste uveřejnil výsledky svého pátrání. Velmi dobře si vzpomínám, jak se několik týdnů před zmizením velké pěvkyně Christiny Daaéové, které způsobilo žal celému předměstí Saint-Germain, mluvilo v baletním souboru o fantomovi. Myslím, že tyto řeči ustaly teprve po aféře, která zaměstnala myšlení všech. Pokud ovšem lze celé drama vysvětlit fantomovou existencí – a jak jsem vás vyslechl, myslím, že opravdu je to tak –, pak vás velmi prosím, abyste o něm znovu začal mluvit. I když nám to může připadat sebetajemnější, určitě to mnohem líp vysvětlí tento temný příběh, v němž zlomyslní lidé viděli jen smrtelnou roztržku dvou bratrů, kteří se celý život milovali...

Přijměte, prosím, výraz...

Jakmile jsem měl konečně celý spis hotový, ještě jednou jsem prošel celé fantomovo panství, onen děsivý monument, z něhož udělal své království. Všechno, co mé oči viděly, a všechno, co moje mysl objevila, se naprosto shodovalo s Peršanovými dokumenty. Úžasný objev pak korunoval definitivně mou práci.

Jistě si všichni vzpomínají, že když dělníci kopali v podzemí Opery, aby tam mohli uložit fonografické záznamy hlasů

operních pěvců, narazili svými krumpáči na mrtvolu. Okamžitě mi bylo jasné, že se jedná o fantoma Opery! Jakmile jsem měl tento důkaz, hned jsem to oznámil administrátorovi a je mi teď úplně jedno, jestli novináři tvrdí, že šlo o oběť Komuny.

Ubožáci pozabíjení během Komuny nebyli vedle této mrtvoly pohřbeni. Jejich kostry se nacházely daleko od obrovské krypty, v níž se během obléhání skladovaly veškeré zásoby jídla. Pustil jsem se po této stopě, když jsem hledal ostatky fantoma Opery, které bych bez této náhody nikdy nenašel!

Ale o této mrtvole budeme hovořit později, až nastane čas. Teď považuji za důležité ukončit tuto předmluvu poděkováním oněm skromným statistikům, jakými byli například policejní komisař Mifroid (kdysi byl jako první pověřen vyšetřováním zmizení Christiny Daaéové), někdejší sekretář Remy, bývalý správce Mercier, bývalý umělecký šéf opery Gabriel a zejména pak paní baronka Castelot-Berbezac, jíž se kdysi říkalo „malá Meg“ (nečervená se kvůli tomu), nejpůvabnější hvězda baletního souboru a nejstarší dcera ctihodné nebožky paní Giryové – uvaděčky ve fantomově lóži, kteří mi poskytli veškerou pomoc a díky nimž dnes mohu spolu se čtenáři opět prožít do těch nejmenších detailů hodiny hrůzy i lásky.*

* Byl bych nevďečný, kdybych na začátku tohoto hrůzného a zároveň pravdivého příběhu nepoděkoval rovněž současnému vedení Opery, které tak laskavě přistoupilo na mé pátrání. Platí to zejména o panu Messengerovi, dále pak o velmi sympatickém intendantovi panu Gabionovi a o stejné tak milém architektovi, jenž má na starosti péči o údržbu vzácné budovy a který mi půjčil plány Charlese Garniera, ačkoliv si byl takřka jist, že mu je nikdy nevrátím. Nakonec bych chtěl poděkovat svému příteli a bývalému spolupracovníkovi, panu J. L. Crozeovi, který mi umožnil čerpat ze své úžasné divadelní knihovny a půjčovat si odtud unikátní díla, na nichž mu hodně záleželo – pozn. aut.

1. KAPITOLA

JE TO FANTOM?

Ten večer, kdy pánové Debienne a Poligny, odstupující ředitelé Opery, pořádali galavečer na rozloučenou, půl tuctu sboristek baletu, které právě dokončily výstup v opeře Polyeucte, vzalo útokem šatnu jedné ze sólistek, slečny Sorelliové. Vtrhly tam jako velká voda. Některé se strojeně smály, jiné křičely hrůzou.

Sorelliová si v tu chvíli přála být sama, aby si „vybrousila“ děkovnou řeč, kterou měla za chvíli přednést před fórem k pá-
nům Debiennovi a Polignymu. Hleděla proto na ten potřeštěný
dav, který se přiřtil do její šatny, s nelíčenou nevolí. Obrátila
se k přítelkyním, aby jim dala najevo svůj nesouhlas. V tu chvíli
malá Jammes – s nosíkem jako z Grévinových obrazů, pomněn-
kovýma očima, růžovými tvářemi a liliovým hrdlem – vysvět-
lila třemi slovy a třesoucím se hlasem, v němž se tajila úzkost:
„Je to fantom!“

A zamkla za sebou dveře. Šatna Sorelliové byla banální, sice
elegantně, ale poměrně stroze zařízená. Velké toaletní sklápěcí
zrcadlo, pohovka, toaletka a skříňe tvořily nezbytné zaříze-
ní. Na zdech viselo několik rytin jako vzpomínky na matku,
která pamatovala slavné dny v bývalé budově Opery v rue Le

Pelletier. Vestrisův, Gardelův, Dupontův a Bigottiniho portrét. Taková šatna připadala baletkám ze sboru jako palác. Samy seděly ve společných místnostech, v nichž trávily čas zpěvem, hádkami, nadáváním vlásenkářkám a oblékačkám a popíjením likéru z černého rybízu, piva, nebo dokonce rumu, dokud je zvonění nezavolalo na scénu.

Sorelliová byla velmi pověřčivá. Když uslyšela, jak malá Jammes mluví o fantomovi, zachvěla se a řekla:

„Ty hlupačko!“

Ale protože sama patřila k těm, kdo věřili na všechny fantomy obecně a na toho z Opery zvláště, chtěla hned všechno vědět.

„Viděly jste ho?“ ptala se.

„Jako teď vidím vás,“ odpověděla třesoucí se Jammes. Už se neudržela na nohou a sklesla na židli.

A malá Giriová – se švestkově modrýma očima, inkoustově tmavými vlasy, snědou pletí a s tenounkou kůží napjatou na drobných kostičkách – okamžitě dodala:

„Jestli je to on, je strašně ošklivý!“

„Ano!“ opakoval po ní sbor baletek.

A jedna začala mluvit přes druhou. Fantom se jim představil v podobě muže v černém plášti, který se před nimi najednou zjevil v chodbě, aniž některá z nich tušila, odkud se tam vlastně vzal. Objevil se tak náhle, jako kdyby vystoupil ze zdi.

„Pche!“ řekla jedna z baletek, která si uchovala chladnou hlavu. „Vy vidíte fantoma všude!“

Je pravda, že už několik měsíců se v Opeře nemluvalo o ničem jiném než o fantomovi v černém plášti, který se procházel po celé budově, na nikoho nepromluvil a s nímž se nikdo neodvážil promluvit a který ostatně zmizel pokaždé, když ho někdo spatřil, a nikdo nevěděl kam a jak. Při chůzi nedělal vůbec žádný hluk, jak se sluší a patří na opravdového fantoma. Zpočátku

se všichni tomu strašidlu, oblečenému jako muž z lepší společnosti, nebo spíš jako funebrák, smáli a žertovali na jeho účet, ale v baletním souboru nabyla legenda o fantomovi obrovských rozměrů. Všechny baletky tvrdily, že se s touto nadpřirozenou bytostí setkaly a že je všechny více či méně uhranul. A ty, které se tomu smály nejvíc, nebyly vůbec klidné. Když se neobjevil, nechával všude stopy své existence. Pověra mu připisovala ty nejměšnější i ty nejzlobnější kousky. Došlo k nějaké politováníhodné nehodě? Provedla kamarádka baletce nějaký taškářský kousek? Ztratila se někomu labuťka z pudřenky? Za všechno mohl fantom, fantom z Opery!

Ale kdo ho ve skutečnosti viděl? V Opeře přece může člověk potkat tolik lidí oblečených v černých pláštích. Ale tenhle černý plášť se od jiných něčím lišil: skrýval kostlivce.

Tak to aspoň slečny říkaly.

A samozřejmě měl umrlčí lebku.

Byla to všechno pravda? Faktem je, že fantazírování o kostlivci vyvolal svým popisem jevištní mistr Joseph Buquet, který ho opravdu viděl. Narazil na tuto tajemnou bytost – nedá se říct, že tváří v tvář, protože fantom žádnou tvář nemá – v úzké chodbě, vedoucí vedle jevištní rampy přímo do „podzemí“. Na okamžik měl čas si ho prohlédnout – protože fantom utekl – a uchoval si na toto setkání nezapomenutelnou vzpomínku.

A tohle Joseph Buquet vyprávěl o fantomovi každému, kdo ho chtěl poslouchat:

„Je strašně hubený a jeho černý plášť na něm visí jako na kostlivci. Jeho oči jsou tak hluboké, že vůbec nelze rozeznat jejich nepohnuté panenky. Člověk vlastně vidí jenom dvě černé díry, jako kdyby to byly otvory do lebky. Kůže je na kostře napnutá jako na bubnu, ale vůbec není bílá, nýbrž odporně žlutá. Nos je tak malý, že z profilu není vidět, a neviditelnost tohoto nosu je na pohled strašlivá. Do čela mu padají tři nebo

čtyři prameny vlasů a za ušima je vidět ještě kousek vlasů, ale to je všechno.“

Marně Joseph Buquet pronásledoval toto podivné zjevení. Jako zázrakem zmizelo a Buquet nedokázal zjistit kam.

Jevištní mistr byl seriózní a spořádaný člověk s nepříliš velkou fantazií a neměl velký smysl pro humor. Jeho slova všichni vyslechli s úžasem a zájmem. A okamžitě se našli další lidé, kteří začali tvrdit, že postavu v černém plášti a s umrlčí hlavou také potkali.

Ti rozumnější, kteří vyslechli tento příběh, zpočátku tvrdili, že se Joseph Buquet stal obětí nějakého šprýmu svých podřízených. Jenomže potom došlo postupně k dalším podivným a nevysvětlitelným jevům, takže i ti největší chytráci se začali znepokojovat.

Poručík hasičů je ovšem statečný muž! Nebojí se ničeho – a hlavně ne ohně!

Onen poručík hasičů, o němž je řeč,* se vydal na bezpečnostní prohlídku podzemí, a jak se zdá, odvážil se zřejmě dál, než bylo normálně zvykem. Náhle se objevil zpátky na rampě, bledý, vydešený, třesoucí se a s vytřeštěnými očima a málem omdlel v náručí ctihodné matky malé Jammes. A proč? Protože spatřil, jak se k němu ve výši hlavy blíží hořící hlava, jíž ale chybělo tělo! Opakuji, že se poručík hasičů ohně vůbec nebál.

Tento hasičský poručík se jmenoval Papin.

V baletním souboru zavládlo zděšení. Ta hořící hlava především neodpovídala popisu Josepha Buqueta. Slečny z baletu se hasiče znovu a znovu vyptávaly, pak znovu vyslechly jevištního mistra a nakonec došly k přesvědčení, že fantom má několik hlav, které mění, jak se mu zlíbí. Samozřejmě, že

* Tento autentický a poněkud směšný příběh mi vyprávěl někdejší ředitel Opery pan Pedro Gailhard – pozn. aut.

si okamžitě všechny začaly myslet, že jim hrozí velké nebezpečí. Když i poručík hasičů málem omdlel, mohly si vymyslet jakoukoliv omluvu pro hrůzu, která je poháněla, když utíkaly, co jim jejich malé nožky stačily, kolem temných míst ve špatně osvětlené chodbě.

Aby pokud možno ochránila budovu vydanou napospas tak hrůzným čarám, vydala se následující den po hasičově dobrodružství Sorelliová, obklopená všemi baletkami a doprovázená baletními žákyněmi v trikotech, do vestibulu vrátnice, nacházející se vedle chodby, jíž se chodilo na ředitelství. Tady položila na stůl podkovu, aby se jí kdokoliv, kdo přichází do Opery nikoliv jako divák, musel dotknout dřív, než vstoupil na první schod schodiště. A to pod hrozbou toho, že by mohl být vydán napospas tajemným silám, které zavládly v celé budově, od sklepa po půdu.

Tuto historku s podkovou jsem si, podobně jako celý příběh, bohužel nevymyslel a ještě dnes můžete onu slavnou podkovu vidět na stole ve vestibulu před vrátnicí, pokud vejdete do Opery služebním vchodem.

Stručně jsem tedy nastínil, co cítily baletky ten večer, kdy vtrhly do šatny k Sorelliové.

„Byl to fantom!“ vykřikla tedy malá Jammes.

Neklid baletek rostl. V šatně zavládlo úzkostné ticho. Bylo slyšet jen přerývané oddychování. Pak se Jammes vrhla s nelíčenou hrůzou do nejvzdálenějšího kouta a zamumlala jediné slovo:

„Poslouchejte!“

Všem se skutečně zdálo, že se za dveřmi ozývají nějaké šustivé zvuky. Nebyly to kroky. Vypadalo to, jako kdyby po dveřích přejížděla nějaká hedvábná látka. Pak nastalo ticho. Sorelliová prokázala mnohem větší odvalu než její družky, přistoupila ke dveřím a bezbarvým hlasem se zeptala:

„Kdo je tam?“

A protože cítila, že všechny oči sledují i její nejmenší gesto, sebrala veškerou odvahu a velmi hlasitě se zeptala:

„Je někdo za dveřmi?“

„Ach, ano, ano, určitě je někdo za dveřmi!“ opakovala malá Meg Giryová, která se srdnatě držela Sorelliové za průhlednou sukni. „Hlavně neotvírejte dveře! Panebože, neotvírejte dveře!“

Ale Sorelliová, vyzbrojená krátkou dýkou, kterou nosívala vždycky u sebe, odvážně otočila klíčem v zámku a otevřela dveře, zatímco baletky ustoupily až do koupelny. Meg Giryová vzdychla:

„Maminko! Maminko!“

Sorelliová statečně nahlédla do chodby. Byla prázdná. Mihotavý plamínek plynového světla, ukrytý ve svém skleněném vězení, vrhal do tmy červené kalné záblesky, ale nedokázal ji rozptýlit. Tanečnice zavřela rychle dveře a s úlevou vydechla.

„Ne,“ řekla, „nikdo tam není.“

„Ale my jsme ho opravdu viděly!“ ujišťovala znovu Jammes a ustrašeně se vrátila k Sorelliové. „Musí se potulovat někde kolem. Já se převléknout nepůjdu. Měly bychom společně sejít na jeviště na děkovačku a pak bychom se měly opět společně vrátit nahoru.“

Přitom si prstíčkem nábožně hladila korále, které ji měly ochránit od zlých čar. A Sorelliová nakreslila potají růžovým nehtem palce pravé ruky na dřevěný prstýnek, který zdobil prsteník její levé ruky, kříž svatého Ondřeje.

„Sorelliová,“ napsal tehdejší slavný kronikář, „je tanečnice vysoká, krásná, s vážným a požitkářským obličejem a s postavou tak pružnou jako vrbový proutek. Všichni o ní říkají, že je to překrásná bytost. Její blondaté vlasy, zářící jako zlato, korunují čelo, pod nímž jsou do obličeje zasazeny oči zelené

jako smaragdy. Její hlava se kolébá na dlouhém, elegantním a pyšném krku měkce jako chocholka. Když tančí, pohybuje boky tak, že tento nepopsatelný pohyb dodává celému jejímu tělu dokonalou vláčnost. Když zvedne paže a nakloní se, aby předvedla piruetu, v korzetu se rýsuje kresba jejích plných řader a sklon těla této nádherné ženy dává vyniknout kyčlím. Při tomto vzrušujícím obrazu by člověk mohl přijít o rozum.“

Když už mluvíme o tom rozumu, ona sama jím zřejmě moc neoplývala. Ale to jí nikdo nevyčítal.

Řekla ještě baletkám:

„Děti, musíme se vzpamatovat. Fantom? Nikdo ho nikdy neviděl.“

„Ale ano, ano, viděly jsme ho před chvílí,“ křičely baletky. „Měl umrlčí hlavu a plášť jako ten večer, kdy se zjevil Josephu Buquetovi.“

„A Gabriel ho taky viděl,“ řekla Jammes. „Nedávno. Včera odpoledne... A za bílého dne.“

„Gabriel, ten učitel zpěvu?“

„Ano. Jak to, že to nevíte?“

„A on měl na sobě plášť za bílého dne?“

„Kdo? Gabriel?“

„Ale ne! Fantom!“

„Samozřejmě, že měl plášť!“ tvrdila Jammes. „Gabriel mi to řekl osobně... Podle toho pláště ho poznal. Stalo se to takhle: Gabriel byl ve správcově kanceláři. Náhle se otevřely dveře. Vstoupil Peršan. Víte, jaký má Peršan uhrančivý pohled...“

„Ach, ano!“ odpověděly sborem tanečnice, které jakmile si vybavily Peršanovu podobu, udělaly ochranné znamení. Natáhly ukazováček a malíček, sevřely v dlani prostředníček a prsteník a přidržovaly je palcem.

„... a jak je Gabriel pověřivý,“ pokračovala Jammes. „Vždycky se ale chová slušně, takže když vidí Peršana, dá si jen ruku

do kapsy a prsty se dotkne klíčů. Ale když se tentokrát dveře před Peršanem otevřely, Gabriel skočil z křesla, v němž seděl, až ke skříni a chytil se zámku, aby se dotkl železa. Přitom si roztrhl o hřebík šos kabátu. Když pospíchal pryč, narazil čelem o věšák a udělal si hroznou bouli. Pak, když náhle couvl, odřel si ruku o paraván vedle piána. Chtěl se o ně opřít, ale udělal to tak nešťastně, že mu víko spadlo na ruku a pohmoždilo prsty. Vyběhl z kanceláře jako šílený a nakonec upadl na schodišti a po schodech letěl až do prvního patra. Právě v tu chvíli jsme šly kolem s maminkou. Vrhly jsme se k němu, abychom mu pomohly vstát. Byl celý potlučený a obličej měl od krve, takže nám nahnal strach. Ale okamžitě se na nás začal smát a křičel: „Děkuji, panebože! Vyvážnout tak lacino!“ Tak jsme se ho vyptávaly a on nám vyprávěl, jak se strašně lekl. Za Peršanem totiž spatřil fantoma! Fantoma s umrlčí lebkou, tak jak ho popsal Joseph Buquet.“

Vyděšené mumlání provázelo závěr této historky. Jammes skončila celá udýchaná, protože mluvila tak rychle, tak rychle, jako by ji pronásledoval fantom. Pak následovalo ticho, které přerušila malá Giriová, zatímco vzrušená Sorelliová si leštila nehty.

„Joseph Buquet by býval udělal líp, kdyby mlčel,“ řekla černovláska.

„A proč by měl mlčet?“ ptaly se dívky.

„To je maminčin názor...“, odpověděla Meg potichu a rozhlédla se, jako by se tentokrát bála, že ji uslyší ještě jiné uši.

„A proč to maminka říká?“

„Pst! Maminka říká, že fantom nemá rád, když ho někdo obtěžuje.“

„A proč si to maminka myslí?“

„Protože... Protože... Ale nic...“

Tato nedopovězená věta jen zvýšila zvědavost slečen, které se nahrnuly kolem malé Giryové a prosily, aby jim to vysvětlila. Mačkaly se jedna na druhou a všechny se k Meg nakláněly prosebně a zároveň vyděšeně. Spjoval je strach, z něhož jim vzrušením běhal mráz po zádech.

„Přísahala jsem, že nic neřeknu,“ dodala Meg.

Ale dívky nedaly pokoj a slibovaly, že tajemství uchovají, takže Meg, hořící touhou jim všechno vypovědět, začala mluvit, s pohledem upřeným na dveře.

„Je to... kvůli té lóži...“

„Jaké lóži?“

„Fantomově lóži!“

„Fantom má lóži?“

Při myšlence, že fantom má lóži, nemohly baletky utajit úžas, do něhož se mísila hrůza. Vzdychaly a prosily:

„Ach, panebože... Povídej... Povídej...“

„Tiše!“ poručila Meg. „Je to lóže číslo pět na prvním balkoně. Znáte ji, je to první lóže vlevo od proscénia.“

„To není možné!“

„Je to tak, jak říkám... Maminka tam dělá uvaděčku... Ale slibujete, že to nikomu neřeknete?“

„Ale ano, pokračuj!“

„Je to fantomova lóže... Nikdo v ní nebyl už celý měsíc, samozřejmě s výjimkou fantoma. Správa divadla dostala příkaz, že ji nesmí prodávat...“

„A fantom tam opravdu chodí?“

„No ovšem.“

„Tak tam přece jen někdo chodí, ne?“

„Ale ne! Fantom tam chodí, a přitom tam nikdo není!“

Baletky se po sobě podívaly. Jestliže tam fantom chodí, musely by ho spatřit, protože nosí černý plášť a má umrlčí lebku. To také řekly Meg, ale ta jim odpovíděla:

„Právě! Fantom je neviditelný! Nemá ani plášť, ani hlavu! Všechno, co se říká o jeho černém plášti a umrlčí hlavě, jsou hlouposti! Nemá nic... Matka ho neviděla, ale slyšela. Ví to dobře, protože mu dávala program!“

Sorelliovou napadlo, že musí zasáhnout:

„Giryová, ty si z nás děláš legraci!“

Ale Giryová se dala do pláče.

„Udělala bych líp, kdybych mlčela... Jestli se to maminka doví! Ale jisté je, že Josef Buquet udělal chybu, když se staral o něco, co mu nepřísluší... Přinese mu to neštěstí... Maminka to opakovala i včera večer.“

V tu chvíli se z chodby ozvaly hlučné a chvatné kroky a udýchaný hlas, který křičel:

„Cecile! Cecile, jsi tam?“

„To je maminčin hlas!“ řekla Jammes. „Co se děje?“

Otevřela dveře. Do šatny vpadla ctihodná dáma s postavou pomoránského granátníka a se zasténáním se svalila do křesla. V obličeji jí svítily vytřeštěné oči.

„To je neštěstí!“ volala. „To je neštěstí!“

„Co? Co se stalo?“

„Joseph Buquet!“

„Co je s Josephem Buquetem?“

„Joseph Buquet je mrtvý!“

Šatnou se ozvaly užaslé protesty, prosby o vysvětlení a zděšené výkřiky...

„Ano! Právě ho našli oběšeného ve třetím suterénu... Ale co je na tom nejděsivější,“ pokračovala udýchaná ctihodná dáma, „nejpříšernější je, že kulisáci, kteří našli jeho tělo, tvrdí, že kolem mrtvol slyšeli něco, co se podobalo zpěvu umrlců!“

„To byl fantom!“ vykřikla jakoby proti své vůli malá Giryová, ale okamžitě se vzpamatovala a přitiskla si na ústa ruce sevřené v pěst. „Ne! Ne! Nic jsem neřekla! Nic jsem neřekla!“

Všechny její vyděšené družky začaly potichu opakovat:

„Určitě! Byl to fantom!“

Sorelliová zbledla.

„Vůbec nejsem schopná pronést ten děkovný projev!“

Když Jammesina maminka vypila sklenku likéru, stojící na stole, řekla: „Tam dole musí být určitě fantom!“

Je pravda, že smrt Josepha Buqueta nebyla nikdy vysvětlena. Vyšetřování nedošlo k žádnému závěru, kromě toho, že šlo o obyčejnou sebevraždu. V Pamětech ředitele pana Moncharmina, jenž se stal jedním ze dvou ředitelů, kteří vystřídali pány Debienna a Polignyho, se o oběšencově případu píše toto:

„Nepříjemná událost narušila oslavu, kterou uspořádali pánové Debienne a Poligny u příležitosti svého odchodu. Nácházel jsem se v kanceláři správy, když najednou vešel správce Mercier. Byl vyděšený a oznámil mi, že ve třetím suterénu našli mezi dekoracemi ke *Králi lahorskému* oběšeného jevištního mistra. Vykřikl jsem: ‚Tak ho sundejte!‘ Než jsem seběhl dolů po schodišti a slezl po žebříku, sundali ho, ale provaz zmizel.“

To jsou tedy události, které panu Moncharminovi připadaly naprosto přirozené. Muž se oběsí na provaze, pak ho sundají a provaz zmizí! Ach, pan Moncharmin našel jednoduché vysvětlení. Poslechněte si ho: „V té době baletky a žákyně zkoušely a každá si odnesla kousek provazu pro štěstí.“ Každá kousek, nic víc! Dovedete si představit, jak celý baletní soubor leze dolů po žebříku a rozděluje si oběšencův provaz rychleji, než se to dá napsat? Takové vysvětlení není seriózní. Když si představím místo, kde bylo tělo nalezeno – třetí suterén pod jevištěm –, myslím, že někdo mohl mít zájem na tom, aby se provaz ztratil, když vykonal, co bylo třeba. Později uvidíme, jestli jsem se v těchto závěrech zmýlil.

Hrůzná zpráva se rychle rozšířila po celé Opeře, v níž měli všichni Josepha Buqueta rádi. Šatny se vyprázdnily a tanečnice

se seběhly kolem Sorelliové jako vyděšené ovečky kolem pastýře, a co jim jejich růžové nožky stačily, pospíchaly spolu s ní špatně osvětlenými chodbami do foyer.

2. KAPITOLA

NOVÁ MARKÉTKA

Na prvním odpočívadle narazila Sorelliová do hraběte de Chagny, krácejícího nahoru. Jindy tak klidný hrabě projevoval nesmírné vzrušení.

„Právě jdu za vámi,“ řekl a galantně mladou ženu pozdravil. „Ach, Sorelliová, to byl nádherný večer! A Christina Daaéová, jaký triumf!“

„To není možné!“ protestovala Meg Giriová. „Ještě před půl rokem kdákala jako slepice! Ale nechte nás projít, pane hrabě,“ dodala šibalka zpupně, „chceme se dozvědět podrobnosti o tom oběšeném muži!“

V tu chvíli kolem běžel správce, ale když zaslechl, co dívka říkala, na místě se zastavil.

„Cože? Vy už to tedy víte, slečny?“ řekl poměrně přísným tónem. „Tak dobře. Nemluvte o tom... A hlavně ať se to nedoví pánové Debieenne a Poligny! Bylo by to pro ně těžké, když se dnes s Operou loučí.“

A všichni pospíchali do foyer, kde už bylo ostatně plno.

Hrabě de Chagny měl pravdu. Žádný galavečer se s tímhle nedal srovnávat. Ti, kdo měli to štěstí a mohli se ho zúčastnit,

o něm ještě dnes vyprávějí svým vnukům a pravnučkům s dojetím. Představte si, že Gounod, Reyer, Saint-Saëns, Massenet, Giraud a Delibes se střídali za dirigentským pultíkem a osobně dirigovali svá díla. Mezi jinými interprety se objevili i Faure a Kraussová a právě ten večer zůstala celá Paříž uchvácená výkonem Christiny Daaéové, o jejímž tajemném osudu chci v této knize vyprávět.

Gounod dirigoval *Pohřební pochod loutky*, Reyer svou nádhernou přehru k *Sigurdovi*, Saint-Saëns *Umrličí tance* a jedno z *Orientálních snění*, Massenet *Maďarský pochod*, Giraud svůj *Karneval* a Delibes *Sylviiin pomalý valčík* a *piccicato* z *Coppélie*. Slečna Kraussová zpívala bolero ze *Sicilských nešpor* a Denise Blochová brindisi z *Lucrécie Borgie*.

Ale největší triumf sklídila Christina Daaéová, která nejprve zazpívala několik pasáží z *Romea a Julie*. Bylo to poprvé, kdy tato mladá umělkyně zpívala Gounodovo dílo, které v té době ještě ostatně nebylo v Opeře uvedeno a které inscenovala Komická opera dlouho po tom, co jej uvedla madam Carvalhová v bývalém Lyrickém divadle. Ach, ať lituje každý, kdo neslyšel Christinu Daaéovou v roli Julie, kdo nepoznal naivní půvab jejího božského hlasu, kdo necítil, jak jeho duše vzlétá spolu s její nad hroby milenců z Verony: „Pane! Pane! Pane! Odpusť nám!“

A to ještě nebylo nic proti nadpozemským tónům, které Christina Daaéová předvedla ve vězeňském dějství a v závěrečném triu Fausta, které zpívala za onemocnělou Carlottu. Ještě nikdo nikdy nic takového neviděl ani neslyšel.

Daaéová objevila „novou Markétku, nádhernou, zářící a netušenou“.

Celé hlediště zdravilo výkřiky neskonalého dojetí Christinu, jež v slzách omdlela v náručí svých kamarádek. Museli ji odnést do šatny. Vypadala, jako kdyby měla vypustit duši. Přísný kritik P. de St.-V. popsal tuto nezapomenutelnou vzpomínku ve své

kronice, kterou zcela správně nazval Nová Markétka. Jako velký umělec poznal, že toto krásné a jemné dítě přineslo ten večer na jeviště Opery víc než jen své umění, a sice své srdce. Žádný z přátel Opery nevěděl, že Christininu srdce zůstalo čisté jako v patnácti letech. A P. de St.-V. napsal, že pokud chce někdo pochopit, co se stalo s Daaéovou, musí si představit, že se právě poprvé zamilovala. „*Jsem možná trochu indiskrétní,*“ dodal, „*ale pouze láska je schopna naplnit podobný zázrak a tak ohromující proměnu. Před dvěma lety jsme slyšeli Christinu Daaéovou při zkouškách na Konzervatoř a zapůsobila na nás jako mladá naděje. Odkud se vzala její dnešní vznešenost? Pokud se nesnesla z nebes na křídlech lásky, musel bych si myslet, že vystoupila z pekel a že Christina uzavřela smlouvu s ďáblem jako mistr pěvec Ofterdingen. Kdo Christinu neslyšel v závěrečném triu z Fausta, Fausta nezná. Vášň hlasu a posvátné opojení čisté duše tady dosáhly vrcholu.*“

Někteří abonenti však protestovali. Jak se podařilo tak dlouho ukrývat takový poklad? Christina Daaéová byla až dosud poměrně slušným Sibeliem vedle poněkud přehnaně fyzické Markétky, jak ji interpretovala Carlotta. A bylo zapotřebí nepochopitelné a nevysvětlitelné Carlottiny nepřítomnosti na onom galavečeru, aby udělala místo mladičké Daaéové, která mohla předvést svůj talent v části večera rezervovaného španělské pěvkyni! A proč se po Carlottině odřeknutí pánové Debienne a Poligny obrátili právě na Daaéovou? Věděli tedy o jejím skrytém talentu? A pokud o něm věděli, proč ho skrývali? Podivné bylo i to, že nikdo neznal jejího současného učitele zpěvu. Daaéová několikrát prohlásila, že od nynějška pracuje úplně sama. To všechno bylo opravdu zvláštní.

Hrabě de Chagny asistoval vstojе ve své lóži tomuto nadšení a připojil se k hlasitým výkřikům bravo.

Hraběti de Chagnymu (Philippe-Georges-Marie) bylo tehdy přesně čtyřicet. Byl to šlechtic a krásný muž. Měl vysokou

postavu, příjemnou tvář, navzdory poněkud přísnému čelu a chladným očím. K ženám se choval s rafinovanou zdvořilostí a k mužům trochu povýšeně. Někteří z nich mu ostatně nikdy neodpustili jeho úspěchy ve společnosti. Měl dobré srdce a byl čestný. Po smrti starého hraběte Philiberta se stal hlavou jedné z nejslavnějších a nejstarších francouzských šlechtických rodin, jejíž rodokmen sahál až k Ludvíkovi Svárlivému. Bohatství Chagnyů bylo obrovské, a když starý hrabě zemřel, Philippe zcela přirozeně a snadno převzal správu rodového majetku. Jeho dvě sestry a jeho bratr Raoul nechtěli o nějakém rozdělení dědictví ani slyšet a trvali na nedílnosti majetku, který svěřili Philippovi do správy, jako by právo prvorozeného syna nepřestalo existovat. Když se obě sestry ve stejný den provdaly, převzaly své podíly z bratrových rukou, ne snad jako věc, jež jim právem náleží, ale jako věno, za které mu poděkovaly.

Hraběnka de Chagny, rozená de Moerogis de la Martynière, zemřela při porodu Raoula, jenž se narodil dvacet let po svém starším bratrovi. Když starý hrabě zemřel, Raoulovi bylo dvanáct. Philippe se aktivně zabýval jeho vzděláním. V tomto úsilí mu velmi pomáhaly především obě sestry a také stará teta, vdova po námořníkovi, která bydlela v Brestu a po níž Raoul zdědil lásku k moři. Přijali ho na cvičnou loď jménem *Borda*, úspěšně složil závěrečné zkoušky a uskutečnil cestu kolem světa. Díky vlivným přímluvcům byl vybrán jako člen expedice na lodi *Requin*, která měla pátrat mezi polárními ledovci po trosečnících z lodi *D'Artois*, o nichž už tři roky neexistovaly žádné zprávy. Před vyplutím si Raoul užíval dlouhé dovolené, jež měla za půl roku skončit. Vdovám ze vznešených předměstí bylo líto tohoto krásného mladíka, vypadajícího tak křehce, kterého čekal tak drsný úkol.

Nesmělost tohoto námořníka, chce se mi skoro říct jeho naivita, byla pozoruhodná. Vypadal, jako by se právě vymanil

z chůvina náručí. Obě sestry i teta ho natolik rozmazlily, že mu díky této ženské výchově zůstaly mravy téměř nevinné a půvab takřka neposkvrněný. V té době mu bylo něco málo přes jedenadvacet let a vypadal na osmnáct. Měl malý, velmi světlý knírek, krásné modré oči a dívčí pleť.

Philippe Raoula rozmazloval. Byl na něj především velmi pyšný a předpovídal mu slavnou kariéru u námořnictva, v němž se jeden z jeho předků, slavný Chagny de La Roche, stal admirálem. Využil bratrovy dovolené, aby mu ukázal Paříž, uměleckou Paříž luxusních radovánek, kterou mladík takřka neznal.

Hrabě tvrdil, že v Raoulově věku není přílišná počestnost moc rozumná. Philippova povaha byla velmi vyvážená. Byl rozvážný v práci i v zábavě a choval se naprosto dokonale, takže nemohl Raoulovi dát špatný příklad. Vodil ho s sebou všude. Vzal ho i do tanečního foyer. Víм dobře, že se o hraběti říkalo, že „má pletky“ se slečnou Sorelliovou. Ale co na tom! Copak se dalo tomuto svobodnému muži, jenž měl, zejména poté, co se jeho sestry provdaly, spoustu volného času, vytykat jako zločin to, že trávil dvě nebo tři hodiny po obědě ve společnosti tanečnic? Samozřejmě, že tanečnice žádnou duchaplností nevynikaly, ale měly nejkrásnější oči na světě! A pak, v té době existovala v Paříži místa, na nichž se tak vysoce postavený muž, jako byl hrabě de Chagny, prostě musel ukazovat. A taneční foyer v Opeře bylo jedním z nich.

Později si hrabě vzpomínal na to, že by možná Raoula do zákulisí Národní hudební akademie nikdy nevzal, kdyby na něj Raoul sám tvrdohlavě a opakovaně nenaléhal.

Když onoho večera dotleskal Daaéové, otočil se k Raoulovi a s úlekem spatřil, jak je jeho bratr bledý.

„Vy vůbec nevidíte,“ řekl Raoul, „že ta žena omdlévá?“

Na jevišti skutečně museli Daaéovou podpírat.

„Ale to ty mi tu omdlíš,“ řekl hrabě a sklonil se k Raoulovi.
„Co ti je?“

Ale Raoul vstal.

„Pojďme,“ řekl chvějícím se hlasem.

„Kam chceš jít, Raoule?“ zeptal se hrabě překvapený tím, jaké emoce bratrem zmítají.

„Jen se podívej! Něco takového zpívala poprvé!“

Hrabě se na bratra upřeně zahleděl a v jeho pobavené tváři se objevil lehký úsměv.

„No ne!“ A okamžitě dodal: „Tak pojďme! Pojďme!“

Brzy se ocitli u vchodu pro abonenty, kde byla spousta lidí. Zatímco čekali, až budou moci vejít na jeviště, Raoul roztrhl bezděky rukavice. Laskavý Philippe si z jeho netrpělivosti leg-raci nedělal. Teď už věděl, proč býval Raoul tak roztržitý a proč tak naléhal, aby ho s sebou vzal do Opery.

Nakonec vešli na jeviště.

Dav v černém se tlačil v baletním foyer nebo mířil k šatnám umělců. Do křiku kulisáků se mísily různé hlasy jevištních mistrů. Odcházející statisté z posledního obrazu, dívky, které „dělaly křoví“ a které teď do lidí strkaly, kulisák se stojanem, zadní výkryt klesající na tahu dolů, praktikábl upevňovaný mocnými ranami kladiva, onen věčný „divadelní shon“ hřměl do uší jako nějaká nová katastrofa, útočil na lidské smysly a občas člověku uštědřil pořádný štulec do zad. Tak obvykle vypadá přestávka. Na každého nováčka tento shon zapůsobí. Výjimkou nebyl ani mladík se světlým knírem, modrýma očima a dívčí pletí, který se co nejrychleji prodíral davem na scéně, na níž právě Christina Daaéová triumfovala a pod níž právě zemřel Joseph Buquet.

Ten večer tady panoval naprostý zmatek, ale Raoul jako by ztratil svou ostýchavost. Pevnými rameny odstrkoval každého, kdo se mu nachomýtl do cesty, a nestaral se, o čem se kolem

mluví. Nesnažil se pochopit vyděšená slova kulisáků. Toužil pouze vidět tu, která mu svým kouzelným hlasem pronikla až do srdce. Ano, velmi dobře cítil, že už mu jeho nevinné srdce nepatří. Snažil se ho uchránit od chvíle, kdy se Christina, kterou znal od dětství, znovu zjevila v jeho životě. Při pohledu na ni cítil vzrušení, které chtěl po zralé úvaze od sebe odehnat, protože si přísahal – a sám sebe si vážil a měl úctu k danému slovu –, že nebude milovat žádnou jinou ženu než tu, která se stane jeho manželkou. Ani ve snu si samozřejmě nepředstavoval, že by se mohl oženit se zpěvačkou.

Ale po něžném rozechvění přišel jakýsi hrozný pocit. Po-cit? Cit? Mísilo se v něm cosi fyzického i duševního. V hrudi ho bolelo, jako kdyby mu ji chtěl někdo otevřít a vytrhnout srdce. Cítil tam hrozné prázdno, skutečné prázdno, které by se už ničím nedalo zaplnit, kromě nového srdce! Něco takového se stává jen ve chvílích psychického pohnutí, které mohou pochopit jen ti, jež zasáhla láska. Běžně se tomu říká „zásah bleskem“.

Hrabě Philippe mu sotva stačil. Ještě stále se usmíval.

V pozadí scény prošel Raoul dvojími dveřmi, za nimiž vedlo jedno schodiště do foyer a druhé k šatnám vlevo v přízemí. Raoul se musel zastavit u skupiny žákyň, které v tu chvíli sbíhaly ze své podkrovní šatny a zatarasily mu cestu. Z nalíčených rtů na něj mířilo nejedno slovo, ale on neodpověděl. Konečně mezi nimi prošel a dostal se do tmavé chodby, v níž se stále ještě ozývaly výkřiky obdivovatelů. Jedno jméno přehlušovalo všechno ostatní: „Daaéová! Daaéová!“ Hrabě, jenž šel Raoulouvi v patách, si řekl: „Ten darebák zná cestu!“ a v duchu se ptal odkud. On sám ho nikdy ke Christině nevzal. Raoul k ní musel chodit sám, zatímco hrabě se ve foyer bavil se Sorelliovou, která ho často prosila, aby u ní zůstal až do chvíle, než půjde na scénu. Občas ho tyransky nutila, aby jí hlídal kamaše, v nichž

chodila do šatny, aby si neušpinila saténové střevíčky a trikot. Pro Sorelliovou existovala omluva: zemřela jí matka.

Hrabě o několik minut odložil návštěvu Sorelliové a kráčel dál chodbou, vedoucí k šatně Daaéové. Cestou si uvědomil, že tato chodba ještě nikdy nebyla tak plná jako ten večer, kdy bylo celé divadlo úplně pryč z úspěchu umělkyně a také z toho, že vzápětí omdlela. Protože ještě nenabyla vědomí, poslali pro divadelního lékaře, jenž právě přicházel, rozrážeje dav. V patách mu kráčel Raoul.

A tak se stalo, že lékař a zamilovaný mladík vstoupili k Christině najednou. Ten první jí poskytl první pomoc, v náručí toho druhého přišla k sobě. Hrabě zůstal spolu s ostatními stát na prahu. V chodbě za ním se tlačil dav.

„Nemyslíte si, doktore, že tihle lidé by měli opustit šatnu?“ zeptal se Raoul s neuvěřitelnou smělostí. „Ani se tu nedá dýchat.“

„Máte naprostou pravdu,“ přisvědčil doktor a poslal všechny za dveře, s výjimkou Raoula a garderobiérky.

Ta hleděla na Raoula vykulenýma očima a s nelíbeným údivem. Ještě nikdy ho neviděla.

Nicméně se ho neodvážila vyptávat.

A doktor byl přesvědčen, že pokud mladík jedná tak, jak jedná, dělá to jistě proto, že na to má právo. Vikomt tedy zůstal v šatně a pozoroval Daaéovou, jak přichází k sobě, zatímco oba ředitelé, pánové Debienne a Poligny, kteří se rovněž přišli zeptat na zdraví své pěvkyně, se museli spolu s diváky tlačit na chodbě. Hrabě de Chagny, kterého rovněž vykázali na chodbu, se dal do hlasitého smíchu.

„Ach, ten darebák! Ach, ten darebák!“

A dodal *in petto*: „Pak věřte mladíkům vypadajícím jako andílci!“

Zářil spokojeností. V duchu si řekl: Je to pravý de Chagny! A zamířil k šatně Sorelliové. Ale ta právě sestupovala po

schodišti se svým stádečkem třesoucím se strachy a hrabě ji potkal cestou, jak už bylo řečeno.

V šatně zatím Christina Daaéová hluboce vzdychla. Na její vzdech odpovědělo jakési zasténání. Otočila hlavu, spatřila Raoula a zachvěla se. Pak pohlédla na doktora, který se na ni usmál, pak na garderobiérku a nakonec se její pohled vrátil zpátky k Raoulovi.

„Pane,“ zeptala se ho hlasem, jenž nebyl ještě nijak hlasitější než vydechnutí, „kdo jste?“

„Slečno,“ odpověděl mladý muž, který si klekl na jedno koleno a vtiskl na zpěvaččinu ruku vášnivý polibek, „jsem dítě, které vyloвило z moře vaši stuhu.“

Christina znovu pohlédla na doktora a na garderobiérku a pak se všichni tři dali do smíchu. Raoul zrudl a vztyčil se.

„Slečno, protože se zdá, že mě vůbec nepoznáváte, chtěl bych vám říct něco mezi čtyřma očima, něco velmi důležitého.“

„Až se budu cítit líp, prosím,“ a její hlas se zachvěl. „Jste velmi milý...“

„Musíte odejít,“ řekl doktor s co nejlaskavějším úsměvem. „Dovolte, abych slečnu ošetřil...“

„Já nejsem nemocná!“ řekla Christina náhle a s nečekanou razancí.

„Děkuji vám, doktore, chci zůstat sama... Odejděte všichni! Prosím. Nechte mě... Jsem dnes večer strašně nervózní.“

Lékař chtěl ještě protestovat, ale když viděl dívčino odhodlání, pomyslel si, že nejlepším lékem je neodporovat. A spolu s Raoulem odešel. Raoul na chodbě vypadal strašně osaměle. Doktor mu řekl:

„Dnes večer ji nepoznávám. Obvykle je tak mírná...“

A odešel.

Raoul zůstal sám. Celá tato část divadla byla teď úplně opuštěná. Ve foyer se právě odehrávalo slavnostní rozloučení. Raoul

si pomyslel, že tam Daaéová bude také chtít jít, a tak osaměle a tiše čekal. Dokonce se ukryl do stínu vedle dveří. V srdci cítil pořád tu strašnou bolest. Proto chtěl s Daaéovou mluvit okamžitě. Náhle se dveře šatny otevřely a on spatřil garderobiérku s nějakými balíky v náručí. Zastavil ji a zeptal se, jak se vede její paní. Garderobiérka mu se smíchem odpověděla, že je jí dobře, ale že ji nikdo nesmí vyrušovat, protože chce zůstat sama. A odběhla. Vzrušeného Raoula napadlo: samozřejmě, chce zůstat kvůli němu! Copak jí neřekl, že s ní chce mluvit mezi čtyřma očima? Jistě všechny poslala pryč, aby s ním mohla zůstat! Se zatajeným dechem přistoupil k šatně, naklonil ucho ke dveřím, aby slyšel, co mu odpoví, a chystal se zaklepat. Ale ruka mu klesla. Z šatny uslyšel mužský hlas, který s mimořádnou naléhavostí říkal:

„Christino, musíte mě milovat!“

A Christinin třesoucí se hlas, v němž se zcela zřetelně ozývaly slzy, odpověděla:

„Jak mi něco takového můžete říct? Mně, která zpívala jen pro vás!“

Raoul se musel opřít o dveře, takovou ucítil bolest. Srdce, které, jak se zdálo, odešlo navždy, se teď vrátilo do hrudi a hlasitě bušilo. Jeho bušení rezonovalo v celé chodbě a Raoula takřka ohlušilo. Jestli bude srdce dál takhle bušit, uvnitř ho určitě uslyší, otevrou dveře a s hanbou odeženou. Jaká trapná situace pro muže z rodu de Chagny! Poslouchat za dveřmi! Raoul přitiskl na srdce obě ruce, aby ho umlčel. Ale srdce není psí tlama. A i když člověk oběma rukama stiskne nesnesitelně štěkajícího psa, pořád ještě je slyšet vrčení.

Mužský hlas se znovu ozval:

„Musíte být velmi unavená.“

„Ach, dnes večer jsem vám odevzdala svou duši a jsem úplně mrtvá.“